

Vec C-237/21

Návrh na začatie prejudiciálneho konania

Dátum podania:

13. apríl 2021

Vnútroštátny súd:

Oberlandesgericht München

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

9. apríl 2021

Stíhaná osoba:

S.M.

Navrhovateľ:

Generalstaatsanwaltschaft München

PRACOVNÝ DOKUMENT

Oberlandesgericht München (Vyšší krajský súd Mníchov, Nemecko)

[*omissis*]

C-237/21 – 1

[*omissis*]

Vo veci vydania

S. M. (rodeného M.),

[*omissis*]

pre trestný čin prijímania úplatku

Oberlandesgericht München (Vyšší krajský súd Mníchov) – 1. trestný senát – [*omissis*] prijal 9. apríla 2021 toto

Uznesenie

1. Súdnemu dvoru Európskej únie sa podľa článku 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ďalej len „ZFEÚ“) predkladá nasledujúca prejudiciálna otázka:

Vyžadujú zásady uplatňovania článkov 18 a 21 ZFEÚ, vyplývajúce z rozsudku Súdneho dvora Európskej únie z 13. novembra 2018 vo veci Raugevicius – C-247/17 (ECLI:EU:C:2018:898), aby bola zamietnutá žiadosť tretieho štátu o vydanie občana Únie na výkon trestu opierajúca sa o Európsky dohovor o vydávaní z 13. decembra 1957 aj v prípade, ak dožiadaný členský štát je podľa tohto dohovoru povinný na základe medzinárodného práva vydať občana Únie, keďže vymedzil pojem „občan“ podľa článku 6 ods. 1 písm. b) dohovoru tak, že sú doň zahrnutí len jeho vlastní občania, a nie aj iní občania Únie?

2. Súd vydávacie konanie až do rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie o prejudiciálnej otázke prerušuje.

Odôvodnenie:

I.

Dňa 5. novembra 2020 požiadali orgány Bosny a Hercegoviny Spolkovú republiku Nemecko o vydanie stíhanej osoby na účely výkonu trestu odňatia slobody v trvaní šiestich mesiacov uloženého za trestný čin prijímania úplatku rozsudkom obecného súdu Bosanska Krupa z 24. marca 2017, sp. zn. 18 0 K 031029 16 K.

Stíhaná osoba má srbské, bosniansko-hercegovinské, ako aj chorvátske štátne občianstvo a od polovice roku 2017 žije so svojou manželkou v Nemecku. Od 22. mája 2020 tu pracuje ako vodič regionálnej kuriérskej služby. Po tom, ako bol dočasne vzatý do vydávacej väzby, sa v súčasnosti nachádza na slobode.

O dožiadaní zo strany úradov Bosny a Hercegoviny boli z opatrnosti informované aj chorvátske orgány. Tieto nereagovali.

Generalstaatsanwaltschaft München (Generálna prokuratúra Mníchov, Nemecko) s prihladením na rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie vo veci Raugėvicius navrhla vyhlásiť vydanie stíhanej osoby za neprípustné.

II.

1.

Návrh generálnej prokuratúry podľa § 29 ods. 1 nemeckého Gesetz über die internationale Rechtshilfe in Strafsachen (zákon o medzinárodnej právnej pomoci v trestných veciach) (ďalej len „IRG“) je podľa názoru senátu prípustný [omissis] [bude vysvetlené bližšie].

2.

Odôvodnenosť návrhu závisí od otázky formulovanej vo výroku tohto uznesenia, a to, či sa články 18 a 21 [ZFEÚ] majú vykladať tak, že prikazujú nevydanie občana Únie aj vtedy, ak je dožiadaný štát povinný ho vydať na základe medzinárodného práva.

Táto otázka nebola zodpovedaná rozhodnutím Súdneho dvora Európskej únie z 13. novembra 2018 vo veci Raugėvicius – C-247/17 (ECLI:EU:C:2018:898), pretože – ako bude bližšie vysvetlené v bode II.2.b) – Fínska republika bola na základe medzinárodnej zmluvy oprávnená nevydať Ruskej federácii litovského štátneho príslušníka, zatiaľ čo v tomto prípade Spolková republika Nemecko má na základe medzinárodnej zmluvy povinnosť voči Bosne a Hercegovine vydať jej chorvátskeho štátneho príslušníka.

Konkrétne:

a)

Spolková republika Nemecko má podľa článku 1 Európskeho dohovoru o vydávaní z 13. decembra 1957 (ďalej len „Dohovor“) medzinárodnoprávnu povinnosť voči Bosne a Hercegovine vydať jej stíhanú osobu na výkon trestu uloženého obecným súdom Bosanska Krupa.

aa)

Vydanie stíhanej osoby sa riadi Európskym dohovorom o vydávaní z 13. decembra 1957, ktorý Spolková republika Nemecko ratifikovala 2. decembra 1976 a Bosna a Hercegovina 25. apríla 2005.

Podľa článku 1 Dohovoru sa zmluvné strany zaväzujú vzájomne si vydávať osoby, ktoré sú na účely výkonu trestu hľadané justičnými orgánmi dožadujúceho štátu, pokiaľ sú splnené zodpovedajúce podmienky dohovoru a pokiaľ niektoré z iných ustanovení Dohovoru nestanovuje výnimku ([*omissis*] [literatúra]); pozri tiež BVerfG [Bundesverfassungsgericht – Spolkový ústavný súd, Nemecko], uznesenie z 31. marca 1987 – 2 BvM 2/86, juris bod 34, ako aj článok 26 a nasl. Viedenského dohovoru o zmluvnom práve z 23. mája 1969).

bb)

V tomto prípade sú splnené podmienky dohovoru pre vznik povinnosti vydať osobu.

Ide o trestný čin podliehajúci vydaniu v zmysle článku 2 ods. 1 prvej vety Dohovoru. Za skutok stíhanej osoby, ktorý konštatoval obecný súd Bosanska Krupa, by aj nemecké právo podľa ustanovenia § 332 ods. 1 prvej vety nemeckého Strafgesetzbuch (Trestný zákonník) ukladalo trest odňatia slobody s hornou hranicou päť rokov. Dĺžka uloženého trestu je viac ako štyri mesiace, článok 2 ods. 1 druhá veta Dohovoru.

Prekážok pre vydanie podľa článkov 3 až 11 Dohovoru niet. Podklady na vydanie, ktoré vyžaduje článok 12 Dohovoru, Bosna a Hercegovina dodala kompletne.

Vydanie stíhanej osoby a spis, ktorý je základom tohto vydania, by podľa článku 25 GG [Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland (základný zákon pre Spolkovú republiku Nemecko)] dodržali medzinárodnoprávny minimálny štandard záväzný v Spolkovej republike Nemecko, a ani neporušovali neopomenuteľné ústavnoprávne zásady, resp. minimálnu mieru ochrany základných práv (k tomu pozri BVerfG, uznesenie z 26. februára 2018 – 2 BvR 107/18, juris; predbežné opatrenie z 26. januára 1982 – 2 BvR 856/81).

b)

Je však otázne, či články 18 a 21 ZFEÚ vyžadujú, aby chorvátska stíhaná osoba napriek existujúcej medzinárodnoprávnej povinnosti ju vydať nebola vydaná do Bosny a Hercegoviny preto, že nemeckého občana by Spolková republika Nemecko podľa článku 6 ods. 1 písm. a) Dohovoru nevydala.

(1)

Na prvý pohľad sa zdá, že Súdny dvor túto otázku zodpovedal v rozsudku vo veci Raugevicius – C-247/17 (ECLI:EU:C:2018:898). Prejudiciálnu otázku fínskeho najvyššieho súdu zodpovedal nasledovne:

„Vzhľadom na všetky úvahy uvedené vyššie treba na položené otázky odpovedať, že články 18 a 21 ZFEÚ sa majú vykladať v tom zmysle, že v prípade žiadosti tretej krajiny o vydanie občana Únie, ktorý využil svoje právo na voľný pohyb, na účely výkonu trestu odňatia slobody, a nie trestného stíhania, dožiadaný členský štát, ktorého vnútroštátne právo zakazuje vydávanie vlastných štátnych príslušníkov mimo Únie na účely výkonu trestu a stanovuje možnosť vykonať takýto trest uložený v zahraničí na svojom území, je povinný zabezpečiť pre občana Únie, ktorý má trvalé bydlisko na jeho území, rovnaké zaobchádzanie, ako priznáva v oblasti vydávania vlastným štátnym príslušníkom.“

Pri pozornejšom skúmaní však vyjde najavo, že Fínska republika mohla odmietnuť vydať tamojšieho občana Únie bez toho, aby tak porušila svoju povinnosť vyplývajúcu z medzinárodnej zmluvy s Ruskou federáciou. Pretože Fínska republika vo svojej listine o prístupe z 12. mája 1971 výraz „občan“ podľa článku 6 ods. 1 písm. b) Dohovoru vymedzila tak, že tento výraz zahŕňa všetkých „občanov Fínska, Dánska, Islandu, Nórska a Švédska, ako aj cudzincov, ktorí majú v týchto štátoch bydlisko“.

Podobná medzinárodnoprávna situácia bola základom aj v prípade rozhodnutí Súdneho dvora Európskej únie vo veciach Petruhin – C-182/15 (EU:C:2016:630), Piscioti – C-191/16 (ECLI:EU:C:2018:222) a BY – C-398/19 (ECLI:EU:C:2020:1032), ktoré sa týkali vydania na trestné stíhanie. V týchto prípadoch tak článok 65 dohovoru z 3. februára 1993 medzi Lotyšskou republikou a Ruskou federáciou o právnej pomoci a právnych vzťahoch v oblasti občianskeho, rodinného a trestného práva, ako aj článok 10 Dohody o extradícii medzi Európskou úniou a Spojenými štátmi americkými z 25. júna 2003 (Ú. v. EÚ, L 181, 2003, s. 27) a článok 17 Dohovoru zverili rozhodovanie o tom, ktorému z viacerých dožadujúcich štátov bude stíhaná osoba vydaná, do rúk dožiadaného štátu. Vydanie stíhaného občana Únie do jeho domovského štátu by preto vo všetkých prípadoch rozhodovaných Súdny dvorom Európskej únie bolo možné bez toho, aby tým dožiadané štáty Únie porušili svoje existujúce povinnosti z medzinárodných zmlúv voči dotknutým tretím štátom.

(2)

V tomto prípade je medzinárodnoprávna situácia iná.

Pri ukladaní svojej ratifikačnej listiny 3. októbra 1976 Spolková republika Nemecko urobila toto vyhlásenie týkajúce sa § 6 ods. 1 písm. b) Dohovoru:

„Podľa článku 16 ods. 2 prvej vety Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland (základný zákon pre Spolkovú republiku Nemecko) vydanie Nemcov zo Spolkovej republiky Nemecko do zahraničia nie je pre Spolkovú republiku Nemecko prípustné a preto musí byť v každom prípade odmietnuté. Pojem ‚občan‘ v zmysle článku 6 ods. 1 písm. b) Európskeho

dohovoru o vydávaní zahŕňa všetkých Nemcov v zmysle článku 116 ods. 1 Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland“.

Článok 16 ods. 2 prvá veta a článok 116 ods. 1 Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland (ďalej len „GG“) znejú takto:

Článok 16 ods. 2 prvá veta GG:

Žiaden Nemecký nesmie byť vydaný do zahraničia.

Článok 116 ods. 1 GG

Nemcom v zmysle tohto Základného zákona je ten, kto má nemecké štátne občianstvo alebo ten, kto bol ako utečenec alebo vyhnanec nemeckej národnosti alebo ako jeho manžel alebo potomok prijatý na území Nemeckej ríše podľa stavu z 31. decembra 1937, ak zákon neustanoví inak.

Iná zákonná úprava z hľadiska vydania osôb na účely výkonu trestu neexistuje. V tomto smere relevantné ustanovenie § 2 ods. 1 a 3 IRG ustanovuje:

- (1) *Cudzinec, ktorý je stíhaný alebo bol odsúdený v cudzom štáte za trestný čin, za ktorý možno v tomto štáte uložiť trest, môže byť na dožiadanie príslušného orgánu vydaný do tohto štátu na účely trestného stíhania alebo výkonu trestu uloženého za tento trestný čin alebo inej sankcie.*
- (2) ...
- (3) *Cudzincami v zmysle tohto zákona sú osoby, ktoré nie sú Nemci v zmysle článku 116 ods. 1 Grundgesetz.*

Bosna a Hercegovina nepripojila k Dohovoru žiadne výhrady ani vyhlásenia.

(3)

Je preto sporné, či sa judikatúra Súdneho dvora Európskej únie týkajúca sa článku 18 a článku 21 ZFEÚ tak, ako ju Súdny dvor formuloval vo veci Raugevicius, má uplatniť aj na tento prípad.

(a)

Súdny dvor Európskej únie vo svojej judikatúre vychádza z toho, že nerovnaké zaobchádzanie spočívajúce v tom, že občan Únie, ktorý je štátnym príslušníkom iného členského štátu, než je dožiadaný členský štát, na rozdiel od štátneho príslušníka dožiadaného členského štátu, môže byť vydaný, predstavuje obmedzenie práva priznaného článkom 21 ZFEÚ (SDEÚ, rozsudky z 13. novembra 2018, C-247/17, [ECLI:EU:C:2018:898] bod 30; zo 17. decembra 2020 – C-398/19 [ECLI:EU:C:2020:1032] bod 40; z 10. apríla 2018 – C-191/16

[EU:C:2018:222] bod 45; zo 6. septembra 2016 – C-182/15 [EU:C:2016:630] bod 33).

Takéto obmedzenie však možno odôvodniť iba vtedy, ak sa opiera o objektívne dôvody a je primerané cieľu legitímne sledovanému vnútroštátnym právom (SDEÚ, rozsudky z 13. novembra 2018 - C-247/17 [ECLI:EU:C:2018:898] bod 31; zo 17. decembra 2020 – C-398/19 [ECLI:EU:C:2020:1032] bod 41; z 10. apríla 2018 – C-191/16 [EU:C:2018:222] bod 46; zo 6. septembra 2016 – C-182/15 [EU:C:2016:630] bod 34).

Súdny dvor uznal, že cieľ spočívajúci v zabránení beztretnosti osôb, ktoré spáchali trestný čin, musí byť považovaný za legitímny a v zásade umožňuje odôvodniť reštriktívne opatrenie, ako je vydanie (rozsudky z 13. novembra 2018, C-247/17 [ECLI:EU:C:2018:898] body 32 a nasl.; zo 17. decembra 2020 – C-398/19 [ECLI:EU:C:2020:1032] bod 42; z 10. apríla 2018 – C-191/16 [EU:C:2018:222] bod 47; zo 6. septembra 2016 – C-182/15 [EU:C:2016:630] bod 37).

Toto opatrenie však môže byť odôvodnené objektívnymi dôvodmi len v prípade, že toto opatrenie je nevyhnutné na ochranu záujmov, ktoré má zaručiť, a to v rozsahu, v akom tieto ciele nemôžu byť dosiahnuté menej obmedzujúcimi opatreniami (SDEÚ, rozsudky z 13. novembra 2018, C-247/17 [ECLI:EU:C:2018:898] bod 32; zo 17. decembra 2020 – C-398/19 [ECLI:EU:C:2020:1032] bod 42; z 10. apríla 2018 – C-191/16 [EU:C:2018:222] bod 48; zo 6. septembra 2016 – C-182/15 [EU:C:2016:630] body 38 a 41).

(b)

Otázka, či menej obmedzujúce opatrenia v tomto zmysle zahŕňajú aj postup, ktorým by členský štát porušil svoje medzinárodné záväzky, nebola v uvedených rozhodnutiach Súdneho dvora relevantná, pretože dotknuté členské štáty mohli odmietnuť vydanie do tretieho štátu spôsobom prípustným podľa medzinárodného práva. Súdny dvor (preto) k tejto otázke nezaujal stanovisko.

Vo veci Raugevicius však príslušný generálny advokát vo svojich návrhoch relevantne odkázal na to, že „v súlade s využitím možnosti uvedenej v článku 6 ods. 1 písm. b) tohto dohovoru sa Fínska republika rozhodla vo svojom vyhlásení vymedziť pojem „štátni príslušníci“ v zmysle tohto dohovoru ako „štátni príslušníci Fínska, Dánska, Islandu, Nórska a Švédska, ako aj cudzinci s bydliskom v týchto štátoch“ [návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Yves Bot 25. júla 2018 [ECLI:EU:C:2018:616] bod 85]. Ďalej uviedol (bod 86): „V prejednávanej veci zámer Fínskej republiky vyjadrený v uvedenom vyhlásení, smerujúci k zabezpečeniu rovnakého zaobchádzania v oblasti ochrany pred vydávaním, nie je možné, pokiaľ ide o občana Únie, akým je pán Raugevicius, ignorovať. Články 18 a 21 ZFEÚ vyžadujú, aby ho Fínska republika v plnej miere uplatnila“.

Vzhľadom na uvedené existujú s prihliadnutím na všetky skutkové a právne okolnosti prípadu pochybnosti o tom, či zásady, ktoré Súdny dvor Európskej únie formuloval vo veci Raugevicius, sa majú uplatniť aj na prejednávajúcu vec, a či články 18 a 21 ZFEÚ sa majú vykladať v tom zmysle, že vydanie stíhanej osoby do Bosny a Hercegoviny by muselo byť – napriek protichodnej medzinárodnoprávnej povinnosti podľa článku 1 Dohovoru – vyhlásené za neprípustné.

(4)

Aj keď podľa mienky senátu to nie je relevantné pre rozhodnutie o prejudiciálnej otázke, s ohľadom na úvahy Súdneho dvora v bode 42 rozsudku vo veci Raugevicius v záujme úplného vymedzenia vnútroštátneho právneho stavu senát poukazuje na to, že vykonanie trestu odňatia slobody uloženého obecným súdom Bosanska Krupa by v zásade bolo možné aj v Spolkovej republike Nemecko. Keďže stíhaná osoba sa už nachádza na území Spolkovej republiky Nemecko, neuplatňuje sa Dohovor o odovzdávaní odsúdených osôb z 21. marca 1983 (ďalej len „dohovor o odovzdávaní odsúdených“), ktorý ratifikovala Spolková republika Nemecko aj Bosna a Hercegovina ([*omissis*] [legislatívne materiály, literatúra a judikatúra]). Výkon rozsudku z Bosny a Hercegoviny sa tak riadi § 48 a nasl. IRG a v protiklade s článkom 3 ods. 1 písm. a) a d) dohovoru o odovzdávaní odsúdených nie je jeho predpokladom ani nemecká štátna príslušnosť ani súhlas stíhanej osoby ([*omissis*] [legislatívne materiály]).

Podľa § 57 ods. 1 prvej vety IRG však výkon možno realizovať len v prípade a v rozsahu, v akom s tým súhlasí štát vydania rozsudku ([*omissis*] [literatúra]). Tak to – aspoň v tomto čase – nie je, keďže orgány Bosny a Hercegoviny dožiadali o vydanie stíhanej osoby, a nie o prevzatie vykonania trestu.

[*omissis*]